

SAMHØRIGHEDSFONDEN

Samhørighedsfonden, som blev oprettet i 1994, leverer finansiering til projekter inden for miljø og trans-europæiske net i medlemsstater, hvis bruttonationalindkomst pr. indbygger ligger under 90 % af EU's gennemsnit.

RETSGRUNDLAG

Artikel 177 (særlig andet afsnit) i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF).

MÅL

Samhørighedsfonden blev oprettet med det formål at styrke den økonomiske, sociale og territoriale samhørighed i Den Europæiske Union med henblik på at fremme bæredygtig udvikling. I programmeringsperioden 2014-2020 yder den støtte til:

- investeringer i miljø, herunder områder med relation til bæredygtig udvikling og energi, som giver miljømæssige fordele
- transeuropæiske net inden for transportinfrastruktur (TEN-T)
- teknisk bistand.

Samhørighedsfonden kan i forbindelse med projekter, der fremmer opfyldelsen af EU's miljøbeskyttelsesmål, også yde bidrag på områder med relation til bæredygtig udvikling, f.eks. energieffektivitet, vedvarende energi og — inden for transportsektoren uden for de trans-europæiske net — jernbanetransport, transport ad de indre vandveje, søtransport, intermodale transportsystemer og disses interoperabilitet, forvaltning af vej-, sø- og lufttrafik, ren bytransport og kollektiv transport.

Siden 2014 har Samhørighedsfonden — med 11,3 mia. EUR — støttet transportinfrastrukturprojekter med europæisk merværdi under den nye Connecting Europe-facilitet (CEF)^[1].

STØTTEBERETTIGEDE LANDE

Samhørighedsfonden er beregnet for medlemsstater, hvis bruttonationalindkomst (BNI) pr. indbygger ligger under 90% af EU's gennemsnit. I programmeringsperioden 2014-2020 yder Samhørighedsfonden finansiering til 15 medlemsstater: Bulgarien,

[1]Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1316/2013 af 11. december 2013 om oprettelse af Connecting Europe-faciliteten, om ændring af forordning (EU) nr. 913/2010 og om ophævelse af forordning (EF) nr. 680/2007 og (EF) nr. 67/2010.

Cypern, Estland, Grækenland, Kroatien, Letland, Litauen, Malta, Polen, Portugal, Rumænien, Slovakiet, Slovenien, Tjekkiet og Ungarn.

BUDGET- OG FINANSBESTEMMELSER

I perioden 2014-2020 bevilger EU ca. 63,4 mia. EUR til Samhørighedsfonden (ud over overførsler til Connecting Europe-faciliteten), og Samhørighedsfonden kan finansiere et projekt med en andel på op til 85 % af omkostningerne.

Bevillingerne fra Samhørighedsfonden for 2014-2020 for hver enkelt medlemsstat

Medlemsstat	Budget (i mio. EUR)
Bulgarien	2 278,3
Tjekkiet	6 258,9
Estland	1 073,3
Grækenland	3 240,5
Kroatien	2 559,5
Cypern	288,9*
Letland	1 349,4
Litauen	2 048,9
Ungarn	6 025,4
Malta	217,7
Polen	23 207,9
Portugal	2 861,7
Rumænien	6 934,9
Slovenien	895,3
Slovakiet	4 168,2
I alt:	63 390

Inklusive et yderligere beløb på 19,4 mio. EUR, der er tildelt Cypern som resultat af en støtteberettigelsesvurdering foretaget af Samhørighedsfonden for 2017-2020.

Kilde: Kommissionen, ESIF open data portal, april 2017

FORSLAG TIL EU'S SAMHØRIGHEDSPOLITIK EFTER 2020

I maj 2018 offentliggjorde Kommissionen sine forslag til EU's samhørighedspolitik efter 2020. Disse omfatter en forordning om Den Europæiske Fond for Regionaludvikling (EFRU) og om Samhørighedsfonden. Samhørighedsfonden vil fortsat støtte projekter under målet om investeringer i vækst og beskæftigelse.

Dette forslag fastholder en tematisk koncentration. Samhørighedsfonden vil støtte to specifikke mål: en grønnere, kulstoffattig og cirkulær økonomi (PO2) og et tættere forbundet Europa (PO3). Kommissionen har foreslået en liste over aktiviteter, der ikke skal støttes af EFRU og Samhørighedsfonden, herunder direkte støtte til store virksomheder, lufthavnsinfrastruktur (undtagen i regionerne i den yderste periferi) og visse affaldshåndteringsoperationer (f.eks. deponering).

I juli 2020 nåede Det Europæiske Råd til enighed om EU's langsigtede budget for perioden 2021-2027. I sin holdning foreslog Det Europæiske Råd en bevilling til Samhørighedsfonden på 42,6 mia. EUR, hvoraf bidraget til Connecting Europe-faciliteten vil være på 10 mia. EUR. Samhørighedsfonden for perioden efter 2020 vil finansiere projekter i de samme 15 medlemsstater som i programmeringsperioden 2014-2020.

Kommissionens forslag skal igennem den almindelige lovgivningsprocedure, hvor Parlamentet står på lige fod med Rådet. Det betyder, at disse to institutioner inden udgangen af 2020 skal nå til enighed om de fremtidige regler for Samhørighedsfonden. I marts 2019 afsluttede Parlamentet sin førstebehandling.

EUROPA-PARLAMENTETS ROLLE

Forordningen om Samhørighedsfonden for perioden 2014-2020 var underlagt den almindelige lovgivningsprocedure, og Parlamentet var fuldt berettiget til at foreslå ændringer. Dermed var det muligt for Parlamentet at gøre de foreslåede regler mere fleksible og bedre tilpasset medlemsstaternes behov. Det fik også udvidet rækkevidden af Samhørighedsfondens investeringer, således at de kom til at omfatte investeringer i energieffektivitet og anvendelse af vedvarende energi, navnlig inden for boligsektoren.

Parlamentet støttede idéen om at indføre fælles indikatorer for Samhørighedsfonden, som gør det lettere at vurdere anvendelsen af den. Parlamentet insisterede også med held på, at forordningen i modsætning til Kommissionens forslag skulle indeholde en mulighed for at ændre listen over disse indikatorer gennem delegerede retsakter, hvis det skønnes nødvendigt at foretage justeringer for at sikre en effektiv vurdering af fremskridt med hensyn til gennemførelsen.

Siden midtvejs gennemgangen af den flerårige finansielle ramme 2014-2020, som var ledsaget af en pakke af lovforslag, er der ikke foretaget væsentlige ændringer i Samhørighedsfonden.

Marek Kołodziejcki
08/2020

